

Yttrande

Datum
2025-08-26

Diarienummer
6.9.17-05842

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över SOU 2024:82 – Ökad va-beredskap

Ert ärendenummer: KN2024/02460.

Jordbruksverket har fått möjlighet att yttra sig över rubricerat betänkande.

Jordbruksverkets övergripande uppdrag är att främja en ökad och hållbar matproduktion och god djurvelfärd i hela Sverige och att bidra till en levande landsbygd. Jordbruksverket är en beredskapsmyndighet, vilket innebär att vi tillsammans med andra myndigheter och aktörer ska planera för samhällsstörningar, höjd beredskap och ytterst krig. Vi har begränsat vårt yttrande till de delar av betänkandet som har en tydlig koppling till vårt uppdrag.

Vi tillstyrker förslagen och bedömningarna under rubrikerna 5.3, 8.2.2, 8.3.1, 8.3.2, 8.3.3 och 8.4.6.

Vi avstår från att lämna synpunkter på övriga förslag.

Jordbruksverkets synpunkter

5.3 En prioriteringsskyldighet bör införas

Utredningen föreslår att under fredstida krissituationer och höjd beredskap ska de allmänna va-anläggningarna drivas så att angelägna allmänna intressen prioriteras. För att åstadkomma detta utökas syftet med lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen).

Jordbruksverket tillstyrker ett utökat syfte med vattentjänstlagen. Vi anser att motiveringen att införa begreppet ”angelägna allmänna intressen” behöver utvecklas mer innan det införs i vattentjänstlagen. Det är ett brett begrepp och det kan därför vara svårt att förutse vad som kommer att omfattas.

8.2.2 Nationell strategi för hushållning med vattenresurser

Utredningen föreslår att regeringen ger Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att ta fram en strategi och handlingsplan för hushållning med vattenresursen. Detta för att få olika aktörer att samverka om användningen av vattenresursen och bidra till ett resurseffektivt och ansvarsfullt nyttjande av densamma.

Jordbruksverket tillstyrker att Havs- och vattenmyndigheten får detta uppdrag och delar utredningens syn att det behövs ett nationellt arbete för att främja ett ansvarsfullt nyttjande av landets vattenresurser. I arbetet är det dock viktigt att beakta de regionala skillnader som finns eftersom målkonflikterna ser olika ut i olika delar av landet. Tillgången till vatten, behovet av vatten och nyttjandet av vattenresurserna skiljer sig åt över landet och Jordbruksverket menar därför att det är viktigt att en nationell strategi för hushållning med vattenresurser tar hänsyn till dessa skillnader och möjliggör regionala anpassningar vid behov.

Jordbruksverket vill även påminna om vikten av att det finns system för hantering av vattendata så att det blir möjligt att skapa en helhetsbild att utgå från i hushållningen med vattenresurserna. Vi menar därför att det behövs ett bredare uppdrag som även inkluderar att utveckla ett system för hantering av vattendata på ett tillgängligt och säkert sätt.

Sveriges livsmedelsförsörjning är starkt beroende av hanteringen av landets vattenresurser. Jordbruksverket, som ansvarig myndighet för primärproduktionen av livsmedel, bör därför ingå som en samverkanspart i uppdrag om hushållning med vattenresurser.

8.3.1 Samordning behövs inom Regeringskansliet

Utredningen rekommenderar regeringen att tillskapa en samordningsfunktion inom Regeringskansliet i syfte att bevaka och samordna frågor av betydelse för möjligheten att upprätthålla en robust och kontinuerlig vattenförsörjning och avloppshantering i Sverige.

Jordbruksverket ställer sig positivt till att samordningen kring vattenförsörjning och avloppshantering inom Regeringskansliet utvecklas. I arbete med samordning av vattenförsörjning och avloppshantering menar dock Jordbruksverket att det är viktigt att hantera den nära kopplingen som finns till beredskapsfrågorna.

8.3.2 Vattenresursen behöver bevakas i beredskapssystemet

Utredningen menar att det bör utredas på vilket sätt frågor om vattenhushållning och skydd av vattenresurser kan inkluderas i arbetet inom sektorn Livsmedelsförsörjning och dricksvatten.

Jordbruksverket delar bedömningen att vattenresursfrågan behöver ingå i beredskapssystemet. Vi ser att det bör gå att lösa genom att myndigheter med sakkompetens får en roll att stötta arbetet i beredskapssektorn utan att fler myndigheter blir beredskapsmyndigheter.

8.3.3 Myndigheternas arbete behöver samordnas

Utredningen bedömer att nuvarande samordningsformer inte är ändamålsenliga eftersom de är överlappande i vissa delar och saknas i andra. Utredningen föreslår därför att Livsmedelsverket får i uppdrag att, i samverkan med Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelserna, se över hur de, och andra berörda myndigheter, kan samordna sitt arbete med vattentjänstfrågor. Jordbruksverket delar bedömningen att samordningen kan behöva ses över.

I betänkandet anges att uppdraget bör innefatta samordningen av frågor som rör vattenförsörjning och avloppshantering, tillgång till och fördelning av vattenresurser samt beredskapsfrågor kopplat till dessa. Jordbruksverket har en tydlig roll som ansvarig myndighet för primärproduktionen av livsmedel. Tillgång till vatten i tillräcklig mängd och av rätt kvalitet är en förutsättning för primärproduktion av livsmedel. Jordbruksverket bör därför pekas ut som en part i samordningen.

8.4.6 Stöd och uppföljning av länsstyrelsen

Utredningen föreslår att länsstyrelserna ges i uppgift att stödja, följa upp och analysera kommunernas beredskapsåtgärder enligt vattentjänstlagen. Länsstyrelsen behöver i sin tur information från ansvariga centrala myndigheter och civilområdesansvariga länsstyrelser för att kunna ge ett relevant underlag till kommunerna.

Civilområdesansvariga länsstyrelser har, utöver att bidra med information till enskilda länsstyrelser, en övergripande roll i beredskapsplaneringen för hela det geografiska civilområdet och kan därför bidra i framtagandet av underlaget som länsstyrelserna ska ge till kommunerna. Jordbruksverket ser därför fördelar med att det i lagstiftningen tydligare framgår att länsstyrelserna bör samråda med civilområdesansvariga länsstyrelser inför framtagandet av underlaget, i syfte att öka regional och nationell samordning.

I detta ärende har vikarierande generaldirektören Anna Olofsson beslutat. Eva Johansson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också ställföreträdande chefsjuristen Håkan Jöngren, Chirin Farahmand Asl och Johan Loberg deltagit.

Anna Olofsson

Eva Johansson

Yttrandet har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia till

Klimat- och näringslivsdepartementet, Kn.nm@regeringskansliet.se

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, li.registrator@regeringskansliet.se